

III. PEDAGOG

3.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Człowiek już od momentu narodzin uczestniczy w różnego rodzaju grupach. Pierwszą i najważniejszą z nich jest rodzina. Stopniowo każde dziecko wchodzi i przynależy do wielu grup, tj. grupy rówieśników w szkole i poza nią, przyjaciele, znajomi, krewni, a następnie grupy towarzyskiej i zawodowej, organizacje społeczne, a nawet polityczne. Przynależność do grupy, na ogół, sprzyja wytworzeniu się poczucia silnego związku i solidarności z członkami tej grupy. Ma to duże znaczenie dla procesu kształtowania się osobowości człowieka. Grupy wywierają wpływ na zachowanie człowieka, jego postawy, wartości, procesy poznawcze.

Grupa rówieśnicza jest to określone grono ludzi w tym samym lub bardzo zbliżonym wieku. Innymi czynnikami wiążącymi w grupie rówieśniczej mogą być: przynależność do wspólnej struktury organizacyjnej, występowanie określonych kontaktów, brak istotnych różnic w poziomie wiedzy i na poziomie rozwoju intelektualnego. Grupy rówieśnicze dzielimy według różnych kryteriów, najważniejsze z nich to: grupy formalne i nieformalne, grupa bliskich przyjaciół, paczki, grupy koleżeńskie, bandy, subkultury młodzieżowe.

Prezentowana wartość wspólnoty braterskiej i koleżeńskiej może pomóc uczniom w stworzeniu wspólnej hierarchii wartości, którymi grupa mogłaby się kierować. W przybliżeniu tej wartości mogą pomóc przykłady bohaterów z lektur szkolnych, na przykład historie, które prezentujemy poniżej.

3.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

3.2.1. A. Mickiewicz, *Przyjaciele*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start!* Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 13.

Wstęp

„Przyjaciele” Adama Mickiewicza to utwór odwołujący się do konwencji bajek Ezopa. Ta krótka historia przedstawia scenkę rodzajową opowiadającą pewną przygodę dwojga przyjaciół – Mieszka i Leszka – którzy zawsze wszystkim się dzielili, mieli wszystko wspólne i byli wzorem relacji przyjacielskich. Gdy spacerując po lesie spotkali niedźwiedzia Leszek szybko wspiął się na wierzchołek drzewa, natomiast Mieszkowi się to nie udało, został na ziemi prosząc przyjaciela o pomoc. Ten jednak nie zamierzał zejść z drzewa by ratować przyjaciela. Na szczęście dla Mieszka, gdy niedźwiedź się zbliżył, on stracił przytomność. Uznany za padlinę, został bez

Program wychowawczy > Klasa V > Wartość V > Wartość wspólnoty braterskiej i koleżeńskiej

uszczerbku pozostawiony przez zwierzę. Wtedy Leszek zszedł z drzewa i pytał przyjaciela o samopoczucie.

Cytat

„Dopieroż Mieszek odżył... «Było z tobą krucho! –

Woła kum. – Szczęście Mieszku, że cię nie zadrapał!

Ale co on tak długo tan nad Tobą sapał,

Jak gdyby coś miał powiadać na ucho?»

«Powiedział mi – rzekł Mieszek – przysłowie niedźwiedzie:

„Że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie»”.

Podsumowanie

Utwór Adama Mickiewicza nawiązuje do dobrze znanego w polskiej kulturze przysłowia, mówiącego o tym, że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie. Ta prosta bajka wskazuje, że prawdziwą przyjaźń potwierdza się przede wszystkim czynem, nie słowami. Leszek, choć zapewniał Mieszka o swojej przyjaźni, w chwili próby nie odważył się by spieszyć przyjacielowi na ratunek, nie obronił swojego kumpla. Okazał się tchórzem, jego przyjaźń nie przeszła próby.

Wspólnota braterska, koleżeńska to nie tylko miłe słówka, dzielenie się drobnostkami, opowieści o relacji. Prawdziwą wartość relacji przyjacielskiej, koleżeńskiej czy braterskiej odnajdziemy w gotowości do ponoszenia wyrzeczeń dla drugiej osoby.

3.2.2. W. Cesarz, *Sztuka programowania*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start!* Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 15-16.

Wstęp

„Sztuka programowania” to opowiadanie pochodzące ze zbioru opowiadań dla młodzieży w wieku 11-15 lat pt. „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”. Przedstawione w zbiorze historie traktują o tym, co w życiu najważniejsze: o przyjaźni, szacunku, sprawiedliwości, odwadze, wolności, ale też optymizmie, życzliwości, pokojowym nastawieniu do świata. Autorami czternastu opowiadań (o wartościach ważnych w życiu) są laureaci Konkursu Literackiego im. Astrid Lindgren, organizowanego przez Fundację ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom.

Cytat

„Któregoś dnia po lekcjach, gdy kompletowali drużynę piłkarską, podszedł do nich Jacek.

Program wychowawczy > Klasa V > Wartość V > Wartość wspólnoty braterskiej i koleżeńskiej

– Mógłbym z wami zagrać? – spytał, patrząc na Radka.

– Spadaj! – mruknął Modry.

Radek, zakłopotany, starał się unikać wzroku Jacka. [...]

– Zjeżdżaj kujonie! – krzyknął Modry.

– Pójdę jak będę chciał – powiedział Jacek spokojnie.

Wtedy Modry podskoczył do niego i tak go popchnął, że chłopak przewrócił się na trawę. Rozległy się śmiechy i gwizdy. Radek był zły na kolegów, ale nie zareagował, tylko odwrócił się i przyklęknął, żeby zawiązać sobie sznurowadło. Gdy się podniósł, Jacek już schodził z boiska.

Wieczorem na kursie Radek miał jak zwykle dużo pytań do Jacka, ale ten siedział apatycznie i w ogóle się nie odzywał.

– Co się stało? – zdenerwował się w końcu Radek. – Chodzi ci o to w szkole? Zawsze tak jest na początku.

– Nie wiesz, co się stało? – zapytał Jacek.

– A co mogłem zrobić?

– Cokolwiek – powiedział cicho Jacek. – Myślałem, że jesteś moim przyjacielem, zresztą nieważne... – Urwał i przesiadł się na inne miejsce [...].”

Podsumowanie

W przywołanym opowiadaniu Cesarza poznajemy chłopca o imieniu Radek. Na kursie programowania poznaje Jacka, z którym się zaprzyjaźnia. Niestety Jacek nie jest akceptowany przez rówieśników, ponieważ uważają go za kujona. Na początku Radek nie umie sobie poradzić z odrzuceniem Jacka przez kolegów. Nie reaguje, gdy go poniżają. Odwraca wzrok. Jacek jednak szczerze mu wyznaje, że takie zachowanie jest wbrew koleżeństwu i przyjaźni. Radek dzięki niemu poznaje czym jest przyjaźń. Poznaje także zasady jakimi należy się kierować budując wartość wspólnoty braterskiej i koleżeńskiej. Jacek okazuje się także być wielkodusznym przyjacielem. Nie obraża się na niego, lecz mówi o swoich uczuciach i oczekiwaniach. Radek uczy się od swojego kolegi dobrych relacji, poznaje wartość przyjaźni.